

Ministerie van OCW
T.a.v. de heer drs. A. Slob, minister voor basis- en voortgezet onderwijs
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Datum: 19 november 2020

Onderwerp: Onderzoek naar inlopen onderwijsachterstanden in VMBO beroepsgericht in Coronatijd

Geachte heer Slob,

Hierbij bieden wij u de resultaten aan van onderzoek naar de mogelijke achterstanden in het beroepsgericht onderwijs van het vmbo, dat we op uw verzoek in de maand oktober hebben laten uitvoeren. Dit onderzoek richt zich op de vraag of leerlingen achterstanden hebben opgelopen als gevolg van de sluiting van de scholen in het voorjaar en de situatie rond corona van de afgelopen maanden. Aan docenten van de tien beroepsgerichte vakken in het vmbo is gevraagd of zij achterstanden bij leerlingen constateren, hoe groot deze eventuele achterstanden zijn en wat leerlingen nodig hebben om achterstanden in te lopen. Bij leidinggevendenden is ook gevraagd naar de eventuele achterstanden in de AVO vakken in brede zin en de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen.

Het onderzoek is - in opdracht van SPV en VO-raad- uitgevoerd door Eva Voncken van bureau Turf en José Mulder van bureau Stroming. Beide onderzoekers zijn goed bekend met het vmbo en de beroepsgerichte vakken in het vmbo. Aan het onderzoek - dat rond de herfstvakantie online is afgenomen - hebben 1184 docenten en 245 leidinggevendenden vmbo deelgenomen. Dat is minimaal 30 % van de docenten en ongeveer 50 % van de leidinggevendenden die werkzaam zijn in de bovenbouw van het vmbo. Deze hoge respons is in onze optiek een uiting van de grote betrokkenheid van docenten en leidinggevendenden bij deze problematiek en onderstreept de urgentie hiervan voor henzelf en hun leerlingen.

Uitkomsten onderzoek

Het onderzoek laat zien dat het coronavirus duidelijk knelpunten veroorzaakt in het beroepsgerichte programma en de avo-vakken binnen het vmbo. De grootste achterstanden zijn ontstaan bij de beroepsgerichte vakvaardigheden en vak-theorie, zo constateren docenten van de beroepsgerichte programma's en hun leidinggevendenden, en deze doen zich voor in alle leerwegen en alle profielen. Er is weinig vertrouwen dat de achterstanden dit schooljaar ingelopen kunnen

worden. Er bestaat behoefte aan extra maatregelen, bovenop wat scholen zelf aan inhaalactiviteiten ondernemen. Maatregelen op het gebied van de toetsing en examinering hebben daarbij het meeste draagvlak.

Het onderzoek bevestigt de zorgen die de VO-raad en SPV al langer hebben rondom de impact van corona op het lesgeven in de beroepsgerichte vakken in het vmbo.

Het is moeilijker (en vaak onmogelijk) om onderwijs in de beroepsgerichte vakken vorm te geven via vormen van afstandsonderwijs. De beroepsgerichte vakken omvatten daarbij een groot deel van het curriculum voor in ieder geval 2 van de 3 leerwegen (basis en kader) in het vmbo. Het is duidelijk dat de omstandigheden waaronder de huidige leerlingen in het vmbo zich voorbereiden op het examen, niet vergelijkbaar zijn met die van voorgaande lichtingen. Gezien deze situatie is het in onze optiek onontkoombaar om dit schooljaar aanvullende maatregelen voor het CSPE te treffen.

Oplossingsrichtingen

Er zijn in grote lijnen 4 scenario's denkbaar voor het CSPE in het schooljaar 2020-2021:

1. Het in tijd verschuiven van het volledige CSPE.
2. Het in tijd verschuiven van een gedeeltelijk CSPE.
3. Het vervangen van het CSPE door het SE waarbij het al ontwikkelde CSPE door de scholen als SE wordt gebruikt. De eindtermen veranderen niet, alleen de afnamevorm wijzigt. Scholen bepalen zelf op welk moment zij de onderdelen van het CSPE als SE afnemen.
4. Het laten vervallen van het CSPE. Scholen nemen – conform hun eigen PTA - een SE af.

Belangrijkste uitgangspunt bij het vinden van een oplossing is het waarborgen van een goede doorstroom naar het MBO. Leerlingen moeten maximaal voorbereid worden om een succesvolle overstap te kunnen realiseren. Er is daarom over de resultaten van het onderzoek, de conclusies en de mogelijke realisatie van adviezen in dit rapport overleg geweest met vertegenwoordigers van de MBO Raad. De voorgestelde oplossingen zijn met hen besproken.

De voorkeur van VO-raad, SPV en MBO Raad gaat uit naar scenario 3. Dit scenario komt het best tegemoet aan de maximale voorbereiding van de leerlingen op hun vervolgopleiding en biedt tegelijkertijd de meeste waarborgen voor een zo zorgvuldig mogelijke afsluiting. Ook een ruime meerderheid van de docenten in het onderzoek opteert voor een dergelijke examenmaatregel.

Wij hebben met de MBO Raad afgesproken in te zetten op een goede en transparante gegevensuitwisseling in de overdracht van het vmbo naar het mbo met helderheid over wat dit schooljaar - noodgedwongen – mogelijk minder aandacht heeft gekregen.

Wij hopen dat u deze voorkeur ondersteunt. We zijn graag bereid om met u en uw medewerkers in overleg te gaan over de nadere uitwerking van dit scenario. Het gaat dan bijvoorbeeld over de gevolgen voor het PTA, de periodisering, het beschikbaar stellen van het CSPE en andere uitvoerende zaken; zaken die snelle besluitvorming in onze optiek overigens niet in de weg staan.

De examinering van de AVO-vakken, waar de schoolleiders in het onderzoek ook hun zorgen over hebben geuit, nemen we mee in de besprekingen met u en uw medewerkers in het kader van eventuele maatregelen die voor het gehele voortgezet onderwijs gelden.

Tot slot

De scholen hebben, voor wat betreft het CSPE, op korte termijn behoefte aan duidelijkheid omdat zij hun organisatie daarop moeten voorbereiden. In 'normale' schooljaren start de afname van het CSPE rond 1 april en start de voorbereiding op het examen op veel scholen al in januari. Wij dringen dan ook aan op spoedige besluitvorming over het CSPE in dit bijzondere schooljaar in het belang van de vmbo-leerlingen die zich – in lastige omstandigheden – zo goed mogelijk moeten kunnen voorbereiden op de vervolgopleiding van hun keuze.

Met vriendelijke groeten,

Jan van Nierop
Voorzitter Stichting Platforms vmbo

Paul Rosenmüller
Voorzitter VO-raad